

WEG MET DE HOLLANDSE SCHOOL

Jan-Cees Butter

Weg met de Hollandse School

Voetbal Inside © 2016 RTL Nederland bv
© Jan-Cees Butter 2016
© Omslagfoto: Getty Images
Omslagontwerp: Studio Jan de Boer
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 3467 9
ISBN 978 90 488 3468 6 (e-book)
NUR 489

www.voetbalinside.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Voetbal Inside is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder vooraf-gaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Voorwoord	7
Gertjan Verbeek	9
Chris Woerts	21
Robert Eenhoorn	35
Davy Klaassen	47
Hans Nijland	57
Bram Bakker	69
Ernest Faber	81
Mary Kok-Willemsen	93
Taco van den Velde	105
Kees Jansma	117
Cees-Rein van den Hoogenband	129
Cor Adriaanse	141
Bert van Marwijk	153
Evgeniy Levchenko	165
Kees Kwakman	177
Toon Gerbrands	189
Rob Jansen	203
Ronald Waterreus	217

Aad de Mos	227
Kenneth Perez	237
Maarten Wijffels	249
Ron Vlaar	259
Peter Lubbers	269
Jaap Stam	279
Henk Hoijsink	289
Dankwoord	303

Voorwoord

Amsterdam, september 2016

Uitgerekend in het jaar waarin de eredivisie zestig jaar bestaat, verkeert het Nederlandse voetbal in een diepe identiteitscrisis. Onze competitie telt al jaren niet meer mee in Europa, het Nederlands elftal ontbrak op het EK 2016 en Oranje daalde naar een historisch dieptepunt op de FIFA-ranking. Het gemopper is tot diep in de Zeister bossen te horen.

Hoe zijn we tot dit punt gekomen met onze ooit zo geprezen Hollandse School? En hoe moet het verder in de toekomst? 25 sprekers buigen zich, vanuit hun eigen vakgebied, over deze vraagstukken. Is het tijd voor een grote omslag? Op welk terrein - technisch, tactisch, fysiek en mentaal - valt nog winst te behalen? Kortom, wat moet er veranderen om ook in de toekomst succesvol te kunnen zijn als voetballand? Insiders beschouwen vanuit hun eigen discipline de staat van ons voetbal, waarbij dient aangetekend dat zij dit deden voordat de KNVB het rapport *Winnaars van Morgen* publiceerde.

Het resultaat is gevat in 25 uiteenlopende visies over ons voetbal. Over de problemen. En de oplossingen. Soms kritisch, vaak genuanceerd maar vooral met liefde over het mooiste spel op aarde.

Jan-Cees Butter

Gertjan Verbeek

Trainer

‘We moeten inzien dat voetbal een fysieke sport is’

Gertjan Verbeek (1962) roept als trainer nogal wat weerstand op. Is het niet vanwege zijn trainingsmethode, dan is het wel vanwege zijn andere kijk op voetbal. Maar succesvol is hij. Om het verval van het Nederlandse voetbal tegen te gaan, doet hij een beroep op de overheid. ‘Onze kinderen worden echt in de steek gelaten.’

‘Heb je een papiertje voor mij?’ Gertjan Verbeek kijkt vragend naar het kladblok dat op tafel ligt. Even later maakt hij een ruwe schets van de situatie in het Nederlandse voetbal. Verbeek, trainer van VfL Bochum, tekent twee piramides van blokken, waarbij de eerste, refererend aan de jaren zestig tot negentig, veel hoger en breder is dan de tweede piramide, die smaller en kleiner is en de periode tussen de jaren negentig en 2020 beslaat. ‘Grofweg ziet de tendens er zo uit,’ stelt Verbeek. ‘Er zijn steeds minder voetballers actief in Nederland, het aantal uren dat zij erin stoppen ligt aanmerkelijk lager

en daardoor neemt de kwaliteit af. Logisch.' Dat is een sluipend proces geweest, concludeert Verbeek. 'Het mooie van de Hollandse School is dat we creatief zijn, oplossingsgericht denken en innovatief zijn. Maar dat zijn we de laatste jaren niet meer geweest. Ter compensatie zijn we minder gaan doen en beschikken we over steeds lagere aantallen. Dan gaat automatisch je kwaliteit achteruit.'

Verbeek illustreert dat aan de hand van een aantal praktijkvoorbeelden. 'Bij de amateurclub waar ik vroeger speelde, hadden we acht tot tien F-teams. Maar er waren ook vier A-elftallen. Dat is niet meer. Tegenwoordig is een amateurclub al blij als ze één A-elftal hebben. Clubs moeten fuseren om het hoofd boven water te houden. Die bewegingsarmoede vind ik een zaak van de politiek,' zegt Verbeek. 'Ik denk dat ik tot mijn zestiende drie uur per dag aan sport besteedde. Behalve voetbal had ik twee, drie keer per week gymnastiek op school en daarnaast kreeg ik twee keer per week zwemles en ging ik in de winter twee maanden schaatsen. Hoe is dat tegenwoordig? Op scholen wordt geen gymnastiek meer gegeven. Dus als voetbalclub moet je het hebben van het moment dat je jeugdspelers met een busje voor de club worden afgezet en weer naar huis worden gebracht.' Het verschil in arbeid? Verbeek rekent het uit. Vroeger was hij elke dag drie uur met sport bezig. 'Dat is 21 uur per week.' Nu heeft een talent misschien zes keer per week een training of wedstrijd. 'Dan kom ik op negen uur.' Verbeek leunt maar eens achterover in het appartement van zijn vriendin aan het IJ in Amsterdam. 'Dan zit je op

bijna een derde. Reken dat maar eens door naar een beginnend prof van achttien jaar in de eredivisie. Kun je nagaan hoeveel je tekortgeschoten bent.'

'Neem alleen al het onderdeel techniek,' vervolgt Verbeek. 'De techniek van de huidige generatie voetballers is veel minder dan de techniek van voetballers uit de generatie Crujff, terwijl de kennis van training juist gigantisch is toegenomen. Vorige generaties voetballen nog gewoon op straat. Nu zitten ze de hele dag achter die verdomde iPads.'

Of het onomkeerbaar is? Verbeek roert in zijn koffie. 'Dan zal er veel moeten veranderen,' stelt hij. 'Ik vind dat onze kinderen echt in de steek worden gelaten door de regering. Het opvoeden begint al op de lagere school. Kinderen moeten weer warm worden gemaakt voor sport. Profvoetballers zijn motorisch vaak goed ontwikkeld. Die motoriek kun je ontwikkelen door meerdere sporten te doen. Ik heb, voordat ik definitief voor voetbal koos, ook gebasketbald, gevolleybald, geschaatst en gebokst. Tegenwoordig moeten jongetjes al op hun tiende kiezen voor voetbal, want dan zijn ze zogenaamd gescout door een BVO (betaald voetbalorganisatie, red.). Onzin. Kinderen worden veel te eenzijdig opgeleid. Je ziet ook dat ze later sneller geblesseerd raken, omdat ze een te eenzijdige belasting hebben gehad. Daar ben ik echt van overtuigd.' Verbeek bespeurt bij volwassenen een extreme controledrang naar kinderen toe. Dat ziet hij niet alleen terug bij voetbalclubs, maar ook in het onderwijs. 'Tegenwoordig komen kinderen vanaf groep drie al thuis met huiswerk,' weet Verbeek.

'Ik vind dat zo'n onzin. Kinderen willen bewegen, zijn druk, maar als ze druk zijn, worden ze tegenwoordig volgestopt met medicijnen. We zijn kinderen aan het programmeren. Dat is ongelofelijk.'

Gertjan Verbeek heeft altijd met een open blik de wereld ingekeken. Dat heeft vooral te maken met zijn verleden. Verbeek deed de sportopleiding aan het CIOS in Heerenveen, waar hij een brede interesse ontwikkelde voor kracht- en conditietraining en de ontwikkeling van het menselijk lichaam. 'Ik ben, zonder mezelf op de borst te willen kloppen, iemand die anders denkt over planning, periodisering en conditietraining,' zegt de oud-speler van SC Heerenveen en Heracles. 'Ik heb het geluk gehad dat ik mijn trainerscursus heb genoten voor het tijdperk Raymond Verheijen. Op dit moment wordt de visie van Verheijen gevolgd bij de KNVB. Verheijen heeft kennis van zaken, maar we slaan helemaal door in het periodiseren. We hebben tegenwoordig al periodiseringsschema's voor de jeugd. Van de gekke. Als de jeugd moe is, houden ze vanzelf wel op met voetballen. Maar deze man gaat voor de jeugd bepalen wanneer ze wel of niet moe zijn.'

De filosofie van Verbeek zorgde voor een opwaartse lijn in zijn trainersloopbaan, die in 1985, toen hij nog speler was, begon als jeugdtrainer bij Heerenveen. In 1994 werd hij assistent van Foppe de Haan. Verbeek coachte later Heracles Almelo, Heerenveen, Feyenoord, AZ, 1. FC Nürnberg en

sinds december 2014 VfL Bochum, dat uitkomt in de Tweede Bundesliga. Over zijn taak is hij helder. 'Als trainer ben je ervoor verantwoordelijk dat spelers beter worden,' zegt hij. 'Als spelers zich ontwikkelen, zorg je ervoor dat het team beter gaat functioneren. En als het team beter voetbalt, haal je meer punten. Simpel. Ik ben als trainer verantwoordelijk voor het ontwikkelen van mijn spelers. Uiteindelijk kan ik daarop afgerekend worden.'

Verbeek weet wat voor imago er aan hem kleeft. 'Ik sta te boek als een trainer die veel van zijn spelers vraagt. Maar volgens mij is het nog geen topsporter gelukt om zonder hard te werken succesvol te zijn. Alleen, een mens is van nature gemakzuchtig.' Zijn trainingsaanpak levert vaak weerstand op, weet Verbeek. 'Dat maakt het lastig. Voetballers zijn het niet gewend om hard te werken. En wat mensen niet gewend zijn, geeft een bepaalde onzekerheid, waar je in dit geval ook nog eens moe van wordt. Dat betekent dat ik spelers van mijn visie moet overtuigen. Maar wat je er vandaag instopt, heeft morgen nog geen resultaat. Dat duurt even. Iedereen moet meegaan in je visie. Bij Feyenoord was dat bijvoorbeeld het grote probleem.'

In de zomer van 2008 werd Verbeek trainer van Feyenoord. Op het oog een ideale combinatie; een no-nonsensetrainer bij een club waar men van oudsher de mouwen opstroopt. Niet dus. Vlak na de winterstop kreeg Verbeek al zijn congé, al verliet hij de club via de voordeur, waar hij werd toegezongen

door honderden supporters. Terugkijkend zegt hij: 'We hebben geprobeerd de cultuur te veranderen bij Feyenoord. Dat was ook de taak die ik meekreeg van mijn leidinggevende. Bij Feyenoord werd er niet groepsgewijs aan krachttraining gedaan. Wij deden dat wel. We besteedden één keer per week een training aan kracht. Iedere speler kreeg een individueel programma, want iemand als Roy Makaay hoefde natuurlijk niet hetzelfde te doen als Georginio Wijnaldum. Maar ook de oudere spelers moesten oefeningen doen, want naarmate je ouder wordt, moet je niet minder doen maar juist méér om dezelfde prestatie te kunnen leveren.' En dat botste.

Verbeek trof een club waar de topsportcultuur ontbrak. 'Dat zag je terug in alle geledingen,' benadrukt hij. 'Er waren mensen bij die op papier een fulltime baan hadden, maar het gewend waren om parttime te werken. Ik heb een paar keer opgesloten gezeten in De Kuip. Dan was ik nog aan het werk en moest ik iemand bellen om mij te komen bevrijden. Dan had ik tot vijf uur op het trainingsveld gestaan, waarbij ik het normaal vind dat je als trainer alles nog even nakijkt en je je voorbereidt op de volgende dag, maar toen ik klaar was, kon ik er niet meer uit. Zes uur ging de poort dicht, zeiden ze. Dat vond ik heel merkwaardig.' Achteraf is het makkelijk te analyseren, meent Verbeek. 'Kijk,' zegt hij met een plak ontbijtkoek in zijn hand. 'Achteraf werd ik verantwoordelijk gehouden voor de cultuuromslag, maar die opdracht had ik juist meegekregen van mijn leidinggevende. Ze zeiden: we willen vaker

trainen, specifiek trainen en we willen zien dat spelers zich ontwikkelen. Maar dat hebben we toen schijnbaar niet goed gecommuniceerd binnen alle geledingen van Feyenoord.' Jammer dat het zo moest eindigen, kijkt Verbeek terug. Inmiddels berust hij erin.

Verbeek bezoekt nog regelmatig wedstrijden in de eredivisie. Soms als geïnteresseerd voetballiefhebber, soms als analist voor FOX. Vorig seizoen bezocht hij Heerenveen-Heracles Almelo, een wedstrijd die het aanzien nauwelijks waard was. 'Maar wat gebeurde er,' vertelt Verbeek met stijgende verbazing. 'Na afloop komt Bel Hassani (speler van Heracles Almelo, red.) voor de camera. Hij zegt dat hij nog nooit zo stuk heeft gezeten en last had van kramp. Ik dacht meteen: zo iemand heeft niets te zoeken in de Bundesliga. Daar wordt hij meteen van de mat geveegd. In de Nederlandse competitie wordt minder strijd geleverd, in de Bundesliga worden er veel meer meters afgelegd en zijn er meer persoonlijke duels. Bij Bochum lopen sommige spelers meer dan twaalf kilometer per wedstrijd. Die fysieke belasting moet je trainen. We moeten inzien dat voetbal een fysieke sport is. In iedere andere sport is dat beseft er al. Neem schaatsen: een schaatser moet in de zomer honderden kilometers fietsen. Als hij dat niet doet, presteert hij in de winter niks. Hetzelfde geldt voor een voetballer. Je wilt de explosiviteit vergroten en de pauzes tussen de explosieve acties verkleinen en dat negentig minuten lang volhouden. Eigenlijk zijn er maar drie onderdelen die je

moet ontwikkelen bij een voetballer: hij moet alsmaar hoger springen – want dat helpt hem bij kopduels – hij moet fysiek sterker worden – want dat zorgt ervoor dat hij weerbaarder is in de duels – en hij moet zorgen dat zijn sprint voorwaarts, zijwaarts en achterwaarts verbeterd wordt. Als trainer moet je mee in de ontwikkelingen. Ik heb bijvoorbeeld totaal geen interesse in computers, maar ben wel geïnteresseerd in hoe ik mensen ontwikkel. Niet alleen technisch/tactisch, maar ook fysiek en mentaal. Toen ik als hoofdtrainer begon, heb ik een sportpsycholoog in de arm genomen, Paul van Zwam. Dat zie ik als mijn verantwoordelijkheid. Niet als de verantwoordelijkheid van de club. Ik vond dat ik te weinig wist over mentale weerbaarheid en mentale training. Een jaar of vijf heb ik samengewerkt met Van Zwam en af en toe doe ik dat nog. Ik huur hem in en zeg wat ik van hem verlang. Hij moet mij helpen om daarin beter te worden, zodat ik mijn spelers weer kan helpen.'

Bij Bochum is het elke dag een *survival of the fittest*, verwoordde Verbeek eens in *NRC Handelsblad*. 'Wij proberen onze spelers technisch, tactisch, fysiek en mentaal te verbeteren. Bij Bochum monitoren we tegenwoordig alle trainingen. Als een speler te weinig doet, is dat zijn verantwoordelijkheid. Ik kan hem daar alleen op wijzen. Aan het einde van het jaar maken we de balans op en maken we een selectie, waarbij de minste spelers afvallen en we zullen proberen om betere spelers te halen. Op het moment dat jij het als trainer voor elkaar krijgt dat spelers in elke trainingsvorm tot het maxi-

male gaan, is dat goed. Bij Bochum hebben we nu jongens in de basis staan die, voordat ik kwam, niet in de basis stonden. Dat moet ergens aan liggen. De gemiddelde leeftijd bij ons is 24, 25 jaar. In de eredivisie is dat 22. De fysieke belasting die gevraagd wordt, kunnen die spelers nog niet aan. Zo eerlijk moet je ook zijn.'

Of Verbeek zich zorgen maakt over de toekomst van de eredivisie? Hij slaat zijn ogen neer. 'Ik denk dat we de slag al verloren hebben en het verloren terrein ook niet meer inhalen,' zegt Verbeek. 'Omdat er in andere competities veel meer mogelijkheden zijn. In Duitsland zijn ze zich ook aan het wapenen tegen het geweld uit Engeland. Ik vind dat ze in Duitsland ook achterlopen. Zij krijgen eveneens last van het feit dat de jeugd steeds minder uren maakt. Als het aantal uren wegvalt, valt ook dat voordeel weg, al zal het aanbod wel altijd groter blijven dan in Nederland.' Ook qua talentontwikkeling kan er nog veel beter. 'Bochum zou qua opleiding een voorbeeld kunnen nemen aan een club als AZ,' vindt Verbeek. 'Bij AZ zijn de faciliteiten veel beter en de wijze waarop Nederlandse trainers een training structureren, vind ik beter dan bij Bochum. Daar werd in het begin weinig met de bal getraind. Dan zeiden ze: "Ja, je hebt per wedstrijd maximaal drie minuten de bal, de overige 87 minuten loop je zonder bal." Dat is nog het oude denken.' En met dat oude denken wil Verbeek juist afrekenen. Verbeek legt een boek op tafel, *Nooit meer te druk* van de Britse psycholoog Tony Crabbe, waarin staat beschreven hoe

je beter met je tijd om kunt gaan. 'Ik heb vaak het idee dat ik achter het leven aan hol,' zegt Verbeek. 'Het brein vind ik machtig interessant. Ik heb daar veel over gelezen de afgelopen jaren. Ook de fysieke ontwikkeling houd ik bij. Tegenwoordig kun je alles terugzien. Je krijgt veel feedback en daardoor kun je dus specifiekere trainen en spelers beter begeleiden.'

Verbeek kreeg vorig seizoen een mooi compliment van Pep Guardiola, de toenmalige trainer van Bayern München. 'Zijn team speelt zeer goed pressievoetbal en vol op de aanval. Daar zit altijd een grote persoonlijkheid achter,' roemde Guardiola. 'Het karakter van een trainer zie je dikwijls terug in een elftal. En als je naar Bochum kijkt, net zoals je eerder naar 1. FC Nürnberg keek en hetzelfde constateerde, zie je dezelfde ideeën, dezelfde spirit, dezelfde motivatie en leiderschap. Ik zie steeds hetzelfde handschrift in de ploegen van Verbeek. Ze wachten niet af, maar zijn agressief en zoeken de weg naar voren.'

Verbeek glimt van trots. Zijn aanpak zorgt dan wel voor weerstand, maar de aanhouder wint. Vroeg of laat.

Vijf vragen over de eredivisie aan Gertjan Verbeek:

Van welke speler heb je het meest genoten in de eredivisie?

'Ik was vroeger helemaal weg van Johan Neeskens. Zijn onverzettelikheden, moed en geldingsdrang vond ik prachtig om te zien. Daarnaast had hij een enorm loopvermogen. Neeskens

was de motor van het elftal. Ik was meer onder de indruk van hem dan van de stylist Johan Cruijff.'

Van welk elftal heb je het meest genoten in de eredivisie?

'Dat was het elftal van Van Gaal bij Ajax, met Davids, de De Boertjes, Litmanen en Kluivert. Ik heb nog net de opkomst van Van Gaal als trainer meegemaakt. Mijn één na laatste wedstrijd voor Heerenveen was tegen Ajax in het Olympisch Stadion. Wij verloren met 2-1, Ajax werd kampioen, maar ik maakte wel het enige doelpunt bij Van der Sar, toen de *coming man* in de goal bij Ajax. Ik kopte de bal stijf in de kruising. Dat vergeet ik nooit meer.'

Wat moeten we per direct afschaffen in de eredivisie?

'De vierde official. Omdat hij een *pain in the ass* is. Een vierde official heeft geen enkel nut op de plek waar hij nu staat. Dat zorgt alleen maar voor onrust. Het wordt tijd dat hij vervangen wordt door de videoreferee.'

Welk stadion mag nooit verloren gaan voor de eredivisie?

'De Kuip. Het is misschien uit de tijd, maar De Kuip is een fantastisch stadion om in te voetballen. Ik heb het gelukkig nog meegemaakt om als trainer van Feyenoord De Klassieker te mogen ervaren en wij in de 86ste minuut de 2-2 maakten. Dan voel je dat hele stadion heen en weer gaan. De Kuip is zo'n natuurlijk stadion met een prachtige grasmat. De nostalgie druipt ervan af. Ik geloof alleen wel dat het stadion uit de tijd is.'

Wanneer heb je de eredivisie vervloekt?

‘Begin jaren tachtig, toen ik als voetbalprof begon, was er veel geweld op de tribunes, waardoor er hekken moesten worden gebouwd om de supporters in bedwang te houden. Dat waren slechte jaren voor het betaalde voetbal. Ik heb het meegemaakt dat er na een wedstrijd bij ADO Den Haag stoep-tegels door de bus gingen en ze elkaar met fietskettingen om de oren sloegen. Toen dacht ik: als dit zo doorgaat, speel ik niet lang betaald voetbal meer. Het was Sodom en Gomorra op de tribunes.’

Chris Woerts

Sportmarketeer

‘Eredivisie moet denken in kansen, niet in beperkingen’

Chris Woerts (1959) was over een periode van tien jaar commercieel directeur bij Feyenoord en is medebedenker en initiatiefnemer van de betaalzender Eredivisie Live, het huidige FOX Sports. In de eredivisie ziet hij nog voldoende groeipotentie, maar: ‘Clubs zijn lui, weinig inventief en niet ruimdenkend om hun product nóg beter te maken.’ Woerts mist daadkracht. ‘En dat is echt killing.’

Ze verklaarden hem voor gek. Chris Woerts was nog maar net commercieel directeur bij Feyenoord of hij lanceerde een – volgens velen – krankzinnig plan: De Kameraadjes, een kidsclub bij Feyenoord. Het idee was simpel. Kinderen moesten aan de hand van hun ouders de weg vinden naar De Kuip, een stadion dat rond de eeuwwisseling het stempel ‘onveilig’ kreeg vanwege de vele knokpartijen op de tribune. Ook de prestaties op het veld hielpen niet mee. Dat moest anders, vond

Woerts. Maar met zijn initiatief kreeg hij de handen niet op elkaar bij Feyenoord. Een kidsclub? 'Ja,' zei Woerts, 'kinderen betalen een tientje per jaar en mogen elk seizoen één keer naar een wedstrijd van Feyenoord. Een ideaal cadeau voor een Feyenoord-gezinde opa, oma, vader of moeder.' De toenmalig voorzitter van de supportersvereniging had Woerts in zijn gezicht uitgelachen. Hij durfde er een krat bier op te zetten dat er nog geen tienduizend 'Kameraadjes' zouden zijn. Enfin, lang verhaal kort: die krat bier ging naar Woerts. Binnen de kortste keren stond de teller op vijftwintigduizend aanmeldingen, waarmee de kassa met een kwart miljoen werd gespekt en het merk Feyenoord een positieve *boost* kreeg volgens Woerts. 'Er was zoveel animo, dat ik mensen moest teleurstellen voor die gratis thuiswedstrijd. We hadden Feyenoord-FC Groningen uitgezocht, traditioneel één van de minst bezochte wedstrijden van het seizoen. Toen niet. Het stadion zat bomvol,' vertelt Woerts tijdens een kop koffie in het Van der Valk-restaurant te Nootdorp. De reacties waren overweldigend. De Kuip was zo ongezeellig niet, zag het nieuwe publiek. En Woerts wist uit eigen ervaring: 'Als je eenmaal over de drempel bent in De Kuip, dan weet je dat je voor de rest van je leven verkocht bent.'

Het idee voor De Kameraadjes tekent de ondernemer in Woerts. Hij denkt in kansen, niet in beperkingen. Oké, er mislukt ook wel eens wat, zoals de Feyenoord-creditcard of Feyenoord-energie, maar de geslaagde ideeën zijn in de meerderheid, zoals de introductie van Feyenoord TV (inmiddels heeft elke eredivisieclub een eigen tv-kanaal), het vercommercialiseren

van de eerste training (inmiddels een mega-event bij Feyenoord), het gespreid betalen van je seizoenkaart en, een gelukje, het commerciële succes van de Japanse voetballer Shinji Ono, die weliswaar zo'n 3,5 miljoen euro kostte maar al snel een kleine tien miljoen opbracht na de verkoop van tv-beelden, merchandising en het spelen van oefenwedstrijden in Azië. Feyenoord was door Ono ineens *hot* op dat continent.

Chris Woerts liet de clubkas rinkelen bij Feyenoord. Hij is een fontein van ideeën. De hele dag door. On-Nederlands noemde hij zichzelf ooit. Vaak werd hij verguisd, omdat hij groot denkt en niet schroomt heilige huisjes omver te trappen, maar achter alles zit een bedoeling, benadrukt hij. 'Ik weet ook wel: ik schop tegen een hoop dingen aan, maar nooit zonder reden. Het is nooit ongefundeerd, maar altijd met een visie op de toekomst. Kijk, Nederland is het land van polderen, het elkaar naar de zin maken. Zonder harde besluiten te durven nemen. Dat is *killing*,' zegt Woerts. 'Je hebt daadkracht nodig. Eén van de grootste marketeers ter wereld, Sergio Zyman van Coca Cola, met wie ik ooit samenwerkte, zei eens: "*This is not a democracy.*" Heeft-ie helemaal gelijk in. Je hebt sterk leiderschap nodig. Ook in de eredivisie. Het is *betaald* voetbal. Je moet geld omzetten, waardoor je een beter product krijgt en ook in de toekomst interessant blijft.' Daar ziet hij het vaak misgaan.

Woerts is ook bekend als drijvende kracht achter betaalzender Eredivisie Live, een revolutionaire ontwikkeling in het bestaan van de eredivisie. Clubs gingen vanaf 2008 noodge-

dwongen de live uitzendrechten vermarkten. 'Daar ben ik wel het meest trots op,' bekent Woerts. De geschiedenis lepelt hij met zichtbaar genoegen op. Tv-zender Talpa stopte, waardoor het voetbal weer op de vrije markt kwam, maar de kabelmaatschappijen hadden geen zin om te betalen voor live-televisie. De eredivisie dreigde langzaam op de afgrond af te koersen. 'Toen moesten we een list verzinnen,' herinnert Woerts. 'We gingen het zelf doen. Samen met de Commissie van Mediazaken bedachten we Eredivisie Live. Niet als naam, maar als businessmodel. Dat werd een succes, al ging de groei niet snel genoeg. Daarom was het goed dat FOX in beeld kwam. FOX kocht de live-rechten later zelfs voor één miljard euro en dat was prima voor de stabiliteit van de eredivisie. Maar de echte slag was daarvoor al gemaakt toen we in 2005 besloten om de tv-rechten voor live-voetbal en de samenvattingen via een open en transparante procedure op de markt te brengen. Dat was uniek voor Nederland. Dat leverde direct veel meer geld op, mede omdat Talpa en Versatel als nieuwkomers in de markt geweldige biedingen deden.'

Het was, net als bij De Kameraadjes, een bewijs dat je moet vasthouden aan je visie. Want Woerts werd wederom voor gek verklaard bij de lancering van Eredivisie Live. Er was ruimte voor maximaal 250.000 abonneehouders, luidde de kritiek. Inmiddels zijn er 650.000 abonneehouders. Maar dat is nog te weinig, vindt Woerts. 'Er is potentie voor een miljoen betalende kijkers,' zweert hij. 'Als Netflix in een jaar tijd kan groeien

naar 1,2 miljoen abonnees die een tientje per maand betalen, dan kan dat ook met de eredivisie. Alleen, dan zul je wel aan wat knoppen moeten draaien.'

Woerts noemt twee belangrijke instrumenten om de omzet uit live-voetbal te verhogen: ten eerste de prijs voor de abonneehouder, ten tweede de kosten voor de kabelafdracht. Beide liggen te hoog, meent Woerts. Bij FOX betaal je momenteel 17,95 euro per maand voor alleen de eredivisie en 24,95 euro per maand voor het totaalpakket (inclusief buitenlands voetbal). 'Wij dachten dat buitenlandse content, zoals de Premier League, de Bundesliga en de Primera Division tot de verbeelding zou spreken en een aanzuigende werking zou hebben, maar dat is complete onzin gebleken,' stelt Woerts. 'De Nederlandse content beklijft. Voor de buitenlandse content is geen urgentie. Dat is een harde les geweest.'

In de eredivisie zit het geld. Ook voor FOX. Vijftien euro per maand voor de Nederlandse competitie vindt Woerts een schappelijk tarief. Maar, stokpaardje van Woerts: de NOS heeft te veel rechten. 'Dat heb ik altijd al gevonden. Alles wat je gratis weggeeft, gaat ten koste van je live-uitzending. Dat is een simpele methodiek. Zeker als live zo kort op de samenvattingen zit.' Nederland heeft echter een strenge mediawetgeving die voorschrijft dat het publieke net een aantal minuten per week samenvattingen van de eredivisie moet laten zien. 'Een totaal achterhaalde wet,' foetert Woerts. 'Dat hebben we ooit afgesproken in een tijd voor internet. Kijk naar Engeland. Waarom is *Match of the Day* zo laat op de avond? Omdat er

dan voldoende tijd zit tussen live en de samenvattingen. Dan kan het, maar nu? Ik weet: het is een moeilijke discussie, want je krijgt meteen alle betweters en de politiek correcte mensen op je dak, maar om betaaltelevisie tot een écht groot succes te maken, is er nog te veel vrije content op de markt.' Woerts noemt het een strategische fout toen FOX het contract met de NOS met twee jaar verlengde. 'Blunder van de eeuw,' meent Woerts. 'Maar ja, die beslissing werd gedreven door financiële sores bij FOX. Ze hadden te weinig inkomsten, dus toen hebben ze gekozen voor een hoog rechtenbedrag van de NOS in plaats van een marketingovereenkomst met bijvoorbeeld een RTL of SBS. Ik had altijd voor dat laatste gekozen. Dat was ook logischer geweest. De NOS vult het verder prima in, goede kwaliteit, betrouwbaar, maar daar gaat het niet om. Betaaltelevisie is in alle landen leidend, behalve in Nederland. Dat is de omgekeerde wereld.'

Woerts is kritisch op de houding van voetbalclubs ten aanzien van het product voetbal dat vermarkt moet worden. Daar valt nog terrein te winnen. Maar het verdienmodel werkt gemakzucht in de hand, vindt hij. 'Clubs zijn over het algemeen lui, weinig inventief en niet ruimdenkend. Ze vinden het allemaal wel prima zolang ze geld uit tv-uitzendingen krijgen. Ik mis een actieve houding om het product nóg beter te maken, zodat je meer geld uit de markt haalt.' Woerts zou, als hij het voor het zeggen had, direct het competitieschema veranderen. Play-offs om Europees voetbal? Direct afschaffen, zegt

hij. In zijn ogen moet de competitie een maand opgeschoven worden. Beginnen rond 1 september, zodat de vader met een seizoenkaart ook echt waar voor zijn geld krijgt en niet de eerste twee thuiswedstrijden mist omdat hij dan met zijn gezin op vakantie is, en vooral ook langer door voetballen en niet, zoals nu, ergens in de eerste helft van mei stoppen als het net mooi weer begint te worden. Verder, en ook dat is een rotsvaste overtuiging van Woerts, moet er per direct weer gevoetbald worden met Kerst. Toen hij commercieel directeur bij Feyenoord was, beleefde hij eens Feyenoord-AZ op Tweede Kerstdag. 'Een prachtige dag,' herinnert Woerts. 'Eerst ontbijten met de kinderen, wedstrijdje kijken en vervolgens naar huis voor het kerstmaal.' Voor hem is het onbegrijpelijk dat clubs zich niet verzetten tegen een speelschema zonder voetbal met Kerst. 'We zijn de grootste vermaakindustrie van Nederland, maar we stoppen de competitie in december, als de mensen net hun dertiende maand binnen hebben. Nee, wat doen wij? In januari, de meest zuinige maand van het jaar, zetten wij de poort weer open. Onbegrijpelijk. Het is maar op één ding gebaseerd: luiheid. Luiheid van bestuurders en trainers, die niet willen werken met Kerst. Eén van de argumenten om het af te schaffen was: ja, dat is zo zielig voor die spelers. Die kunnen dan geen Kerst vieren met hun familie. Allemaal drogredenen. Een gemiddelde carrière is afgelopen als spelers dertig zijn, dus dan hebben ze nog een heel leven om Kerst te vieren met hun familie. En daarnaast: er is nog nooit een voetballer in de eredivisie geweest die zei: "Ik ga

niet naar Engeland, omdat ze daar met Kerst voetballen.” Daar is nog wel een oorlog te winnen voor het Nederlandse voetbal,’ meent Woerts.

Woerts, die ook nog als commercieel directeur werkte voor Sunderland, ziet hierin een groot verschil met de Premier League. ‘Twintig jaar geleden was de Premier League van hetzelfde niveau als de eredivisie. Maar daar hebben ze gewoon geluisterd naar de consument en zich afgevraagd: wat is de behoefte? Hoe kunnen we ons product nationaal en internationaal verbeteren? Dat hebben ze vervolgens ook gedaan. Je moet kijken naar de behoefte van de consument en je product beschikbaar stellen op het moment dat mensen daar tijd voor hebben. De stadions zitten met Kerst sowieso voller. Zeker als je het programma zo vormgeeft, dat je Heerenveen en FC Groningen, Feyenoord en Excelsior en de Brabantse clubs tegen elkaar laat voetballen. Maar wat mensen vaak vergeten is een merk te bouwen. Voetballen met Kerst werd na twee jaar alweer afgeschoten, terwijl je zo’n proces minimaal vijftien tot twintig jaar de kans moet geven.’ Maar Nederland, verzucht Woerts, is een atypisch land. Voor Angelsaksisch ondernemen is hier geen plaats. Woerts stuitte regelmatig op weerstand. Hij ziet het nu ook weer gebeuren bij FOX. ‘Nederland heeft een aparte aanpak nodig,’ stelt hij. ‘Bij FOX worden nu allerlei specialisten uit Amerika ingevlogen die de tv-uitzendingen hier moeten verbeteren omdat ze dat kunstje eerder al eens hebben gedaan in hun eigen land. Weggegooid geld. Een Nederlander is

atypisch. Hij heeft behoefte aan opinie, een tegengeluid, maar ook aan een lach en een traan.'

Ander winstpunt in de eredivisie volgens Woerts: de gokmarkt. 'Wij zijn echt een derdewereldland op gokgebied,' stelt Woerts. 'Nederland is één van de zeven landen in Europa waar de kansspelmarkt niet gereguleerd is. Echt een schande. We moeten het opnemen tegen landen waar de gokmarkt al lang geliberaliseerd is. Dat is onmogelijk. Wij hebben hier de saaie Toto. Daar kan de Toto niets aan doen, want zij zouden niets liever willen dan een groter, ruimer spelaanbod, maar we worden beperkt door de Nederlandse wetgeving, waardoor je je niet kunt onderscheiden van concurrentie uit het buitenland. Internet kent geen grenzen. Iedereen speelt online. Daarin hebben wij een enorme achterstand.' Woerts vindt dat onze concurrentiepositie daardoor achteruit is gehold. De eredivisie had de inkomsten uit de gokmarkt de afgelopen tien jaar goed kunnen gebruiken. Als commercieel directeur van Feyenoord bedacht hij ooit kleine wedkantoortjes voor De Kuip, waar supporters vlak voor de wedstrijd nog even een voorspelling konden doen. Maar de mogelijkheden bleven beperkt tot een 'eentje,' 'tweetje' of 'drietje,' waardoor de lol er al snel vanaf was. Als het aan Woerts had gelegen, konden supporters ook voorspellen in welke minuut het eerste doelpunt viel, hoeveel gele kaarten er zouden worden uitgedeeld en wat de exacte uitslag zou worden. Maar nee. Het mocht niet. Woerts hekelt politici als Mei Li Vos (PvdA). 'Zij vindt dat je de consument

geen keuze moet geven. Dat vind ik juist wél,' zegt Woerts met stemverheffing. 'Bij de Toto heb je een effectieve belastingdruk van 31, 32 procent. Dat is te veel. Zet het maar eens af tegen het Europese speelveld. In België? Elf procent belastingdruk. Engeland? Vijftien procent. Scandinavië? Twintig procent. Dus wij prijzen onszelf volledig uit de markt. Mensen blijven toch wel illegaal spelen. Hoe dom kun je zijn? En dat is allemaal te danken aan het politiek correcte gedrag van types als Mei Li Vos. Maar, eerlijk is eerlijk: ik heb eerder dit jaar een goed gesprek gehad met Vos, waarin ik mijn punt duidelijk heb kunnen maken en ook oplossingen heb aangedragen. Ze stelde zich daarvoor open. We hebben afgesproken contact te houden, want er zijn meer oplossingen dan louter belasting heffen.'

Groot denken. Dat is het motto van Woerts. Zo dacht hij ook al als commercieel directeur in De Kuip, het stadion dat zo lang onderwerp van discussie is geweest in Rotterdam. Verhuizen of niet? Woerts lacht. Voor hem is er helemaal geen discussie. Nooit geweest ook. Verhuizen. Direct. 'Toen ik commercieel directeur was, stapte ik eens naar Eric Gudde (algemeen directeur bij Feyenoord, red.). Ik zei: "Eric, we gaan de capaciteit verdubbelen. Honderdduizend man." Waarom niet? Kijk naar Arsenal, van 28 naar 62 duizend. Of Ajax, van 28 naar ruim vijftigduizend. Als je naar de potentie in de regio kijkt, van Rotterdam als havenstad, de samenstelling van de bevolking en supporters die uit het hele land komen, dan kun je daar makkelijk je capaciteit voor verdubbelen. Alleen, je